

ĐỒNG CHÍ NGUYỄN VĂN LINH

NGƯỜI HỌC TRÒ XUẤT SẮC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

GS SONG THÀNH*

Đồng chí Nguyễn Văn Linh là một trong những học trò trung thành và xuất sắc, đã suốt đời phấn đấu theo gương người thầy vĩ đại là Chủ tịch Hồ Chí Minh. Tuy ít có điều kiện được sống gần gũi và trực tiếp nhận sự chỉ bảo, dạy dỗ của Người, song tư tưởng, đạo đức, phong cách, lối sống, phương pháp cách mạng... của Hồ Chí Minh đã được Đồng chí học tập, thấm nhuần sâu sắc và thể hiện ra một cách bình dị, tự nhiên.

Cuối năm 1953, sau những ngày gian khổ vượt Trường Sơn ra Việt Bắc nhận công tác, lần đầu tiên được nhìn thấy Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đồng chí vô cùng phấn khởi. Trong thư gửi về cho vợ ở miền Nam, Đồng chí viết: "Có một điều rất đáng ghi nhớ của anh là ở Hội nghị toàn quốc, lần đầu tiên trong đời anh được thấy Bác. Bác rất mạnh, rất vui, rất giản dị, rất linh hoạt. Mỗi lời nói của Bác đi sâu vào trong lòng người. Mỗi cử chỉ của Bác là một bài học thấm thía. Đảng ta, dân tộc ta có Bác thật là hạnh phúc to".¹

Sau Hiệp định Giơnevơ ít lâu, Đồng chí lại được Trung ương điều động trở lại công tác ở miền Nam. Trước khi lên đường, các đồng chí Nguyễn Văn Linh, Phạm Ngọc Thạch, Cao Đăng Chiếm,... được Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp gỡ và dặn dò những điều cần thiết về tình hình, nhiệm vụ, nhất là về những phương pháp, cách thức đối phó với âm mưu, thủ đoạn tàn bạo của kẻ thù; cách dựa vào dân để duy trì và phát triển lực lượng cách mạng,... Đây là lần gặp gỡ trực tiếp đầu tiên của đồng chí Nguyễn Văn Linh với Chủ tịch Hồ Chí Minh,

được Người truyền cho cả tư tưởng, tình cảm, sức mạnh và niềm tin mãnh liệt vào sự nghiệp cách mạng tất thắng của Đảng và của dân tộc. Đồng chí vô cùng xúc động, không cầm được nước mắt.

Năm 1963, đồng chí Nguyễn Văn Linh được Chủ tịch Hồ Chí Minh và Bộ chính trị triệu tập ra Hà Nội báo cáo tình hình. Đồng chí kể lại: "... Tôi rất xúc động trước sự quan tâm của Bác đối với việc chăm lo đời sống cho đồng bào, chiến sĩ và cán bộ. Sau đó, Bác hỏi đến phong trào và tình hình chung, rồi Bác phân tích, Bác khen làm như thế là giỏi, chỉ vẽ thêm cách làm cho thời gian tới"².

Cuối năm 1968, Đồng chí lại có dịp được ra Trung ương báo cáo tình hình, cùng đi có đồng chí Trần Độ. Mặc dù lúc này Chủ tịch Hồ Chí Minh đang mệt nhưng vẫn dành thời gian để tiếp và mời cơm thân mật: "Hôm đó, cả tôi, anh Trần Độ và anh Vũ Kỳ cùng được ăn cơm với Bác. Tôi thấy Bác ăn rất ngon lành. Bác ăn tới hai bát cơm và bảo anh Kỳ xới cho thật đầy. Bác vừa ăn vừa bảo mọi người ăn cho hết thức ăn, không để thừa. Tôi và anh Trần Độ thấy vậy mừng quá. Bác đang mệt mà Bác vẫn ăn được. Sau đó, anh Vũ Kỳ cho biết, Bác cố gắng ăn như vậy để các anh về nói lại cho đồng bào miền Nam yên tâm! Bác biết rằng nếu đồng bào và chiến sĩ miền Nam hay tin Bác mệt sẽ lo lắng biết bao nhiêu"³.

Năm 1969, Đồng chí lại được triệu tập ra Trung ương. Thời gian này Chủ tịch Hồ Chí Minh mệt nhiều. Đồng chí kể lại: "Cho đến hôm gần thở hơi cuối cùng, Bác đã cho mời các đồng chí Bộ chính trị đến bên cạnh. Tôi lúc đó không ở trong Bộ chính trị, nhưng là cán bộ duy nhất ở miền Nam ra, nên Bác cũng cho

* Học viện CTQG Hồ Chí Minh

kêu đến. Bác cố nắm tay từng đồng chí trong Bộ chính trị và sau đó nắm lấy tay tôi. Khi ấy, Bác đã không còn nói được nữa, nhưng đôi mắt và vẻ mặt của Bác thể hiện một tình cảm thật sâu sắc, không bút nào tả xiết. Riêng đối với tôi, tôi hiểu rằng tình cảm của Bác không phải đối với riêng tôi, mà Bác muốn qua cái nắm tay cuối cùng, gửi gắm tấm lòng của Bác đối với đồng bào, chiến sĩ miền Nam trước khi Bác từ biệt cõi đời để theo các cụ Mác, Lênin. Bác thật đúng là vị cha già dân tộc⁴.

Những lần đồng chí Nguyễn Văn Linh được gặp Chủ tịch Hồ Chí Minh không nhiều, nhưng lần gặp nào cũng làm cho Đồng chí vô cùng xúc động, để lại những ấn tượng sâu sắc, tiếp thêm cho Đồng chí tình cảm cách mạng và nghị lực lớn lao. Đối với Đồng chí, đó là những giây phút vinh dự và hạnh phúc nhất của đời mình. Tư tưởng, đạo đức, phong cách của Chủ tịch Hồ Chí Minh, nhất là tình cảm thấm thiết, sự quan tâm sâu sắc của Người đối với đồng bào và chiến sĩ miền Nam, là nguồn sức mạnh động viên to lớn đối với đồng chí Nguyễn Văn Linh trong suốt cuộc chiến đấu gian khổ ở miền Nam; là những chuẩn mực về đạo đức, phong cách, lối sống mà Đồng chí đã học tập, làm theo để trở thành một người cộng sản mẫu mực, xứng đáng là người học trò ưu tú của người thầy vĩ đại.

Từ kinh nghiệm bản thân, Đồng chí hiểu sâu sắc giá trị, tác dụng của tư tưởng, tình cảm cách mạng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh đối với Đảng và nhân dân ta, một nhân tố làm nên thắng lợi của cách mạng Việt Nam. Trên cương vị Tổng bí thư của Đảng, Đồng chí luôn đi tiên phong trong việc học tập và vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đặc biệt là tư tưởng Hồ Chí Minh về sự gắn bó chặt chẽ giữa độc lập dân tộc với CNXH; về "dĩ bất biến ứng vạn biến", kiên trì về mục tiêu nhưng linh hoạt về sách lược, biết kịp thời thay đổi, điều chỉnh chủ trương, chính sách khi tình hình thực tế đã thay đổi; biết mạnh dạn loại bỏ những biện pháp, cách thức cũ khi nó không còn phù hợp với thực tiễn.

Đồng chí đặc biệt chú trọng vận dụng, học tập tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác xây dựng Đảng, nhất là về đạo đức cách mạng; nghiêm khắc lên án và kiên quyết xử lý những người mắc sai lầm nghiêm trọng, bất kể là ai và giữ chức vụ nào. Những lời nói của Chủ tịch Hồ Chí Minh, qua chọn lọc và trích dẫn của đồng chí

Nguyễn Văn Linh, kết hợp với phân tích và liên hệ thực tế đang diễn ra, đã trở nên sống động, sâu sắc lạ thường. Trước hiện tượng một số cán bộ lợi dụng chức quyền ức hiếp dân, Đồng chí mượn lời Chủ tịch Hồ Chí Minh để nhắc nhở: "Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng... Làm cán bộ tức là suốt đời làm đầy tớ trung thành của nhân dân. Mấy chữ a, b, c này không phải ai cũng thuộc đâu, phải học mãi, học suốt đời mới thuộc được". Đồng chí Nguyễn Văn Linh bổ sung thêm: "Phải học lại từng chữ, gắn với ý thức tôn trọng quyền làm chủ tập thể của quần chúng, lấy dân làm gốc"⁵.

Suốt đời mình, Đồng chí học ở Chủ tịch Hồ Chí Minh đạo đức cách mạng cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; học ở Chủ tịch Hồ Chí Minh lòng yêu nước thương dân, lúc nào cũng suy nghĩ, chăm lo đến cuộc sống của nhân dân; học ở Người tác phong sâu sát, năng đi xuống cơ sở, lắng nghe ý kiến của "những người không quan trọng", không để ai nói dối được mình. Học theo nếp sống thanh bạch, giản dị của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đồng chí không ưa dùng những bộ quần áo sang trọng; ăn uống thanh đạm, bữa cơm thường chỉ với chút cá bống kho, bát canh chua; đi công tác không dùng chuyên cơ, ở Thủ đô hay xuống các địa phương, Đồng chí thường đi chiếc Lada màu vàng, không điều hoà nhiệt độ...

Đồng chí Nguyễn Văn Linh còn học theo Chủ tịch Hồ Chí Minh trong cách viết, cách nói, sao cho ngắn gọn, dễ hiểu bằng những ví dụ, so sánh cụ thể, có hình ảnh. Loạt bài viết về "Những việc cần làm ngay" là dẫn chứng tiêu biểu. Để cập đến vai trò gương mẫu của người lãnh đạo, Đồng chí nói: "Muốn tiết kiệm, chống xa hoa lãng phí thì cán bộ lãnh đạo phải gương mẫu làm trước. Xe lửa có đầu tàu. Đầu tàu chuyển động chạy sẽ kéo các toa cùng chạy theo. Đầu tàu cứ kéo còi, xịt khói mà nằm im, làm sao các toa nhúc nhích được!". Cũng như vậy, nói về chống quan liêu, tham nhũng, cửa quyền, Đồng chí nói: "Nhà dột từ nóc, không sửa lại mái nhà thì khi mưa, nước từ nóc đổ xuống, quét mãi cũng không hết được"⁶. Sức hấp dẫn từ các bài viết của đồng chí Nguyễn Văn Linh không chỉ được tạo nên bởi nội dung tư tưởng sắc bén, dám nhìn thẳng vào sự thật mà còn ở hình thức diễn đạt cụ thể, giàu hình ảnh, rất gần gũi với quần chúng.

Trong dịp kỷ niệm lần thứ 100 ngày sinh của Chủ tịch Hồ Chí Minh - "Anh hùng giải phóng dân tộc, Nhà văn

hoá kiệt xuất", đồng chí Nguyễn Văn Linh đã có nhiều bài phát biểu quan trọng với các nhà khoa học trong nước và quốc tế, đặc biệt là bài diễn văn do Đồng chí đọc tại Lễ kỷ niệm lần thứ 100 ngày sinh của Người, tổ chức tại Hội trường Ba Đình, đánh giá toàn diện công lao, sự nghiệp, tư tưởng, đạo đức,... của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Bài phát biểu của đồng chí Nguyễn Văn Linh đánh dấu bước phát triển mới trong việc nghiên cứu về Chủ tịch Hồ Chí Minh, giúp cho nhân dân ta và bạn bè thế giới hiểu biết một cách đầy đủ, sâu sắc công lao và sự nghiệp của Người trên bình diện "Anh hùng giải phóng dân tộc, Nhà văn hoá kiệt xuất". Cũng trong dịp này, Đồng chí còn viết bài cho Nhà xuất bản Chính trị (Liên Xô), nhan đề "Biển những tư tưởng cao cả của Chủ tịch Hồ Chí Minh thành hiện thực sinh động trong cuộc sống hôm nay"⁷.

Thực tiễn đất nước ngày càng xác nhận sức sống, ý nghĩa, vai trò, tác dụng to lớn của tư tưởng Hồ Chí Minh đối với cách mạng Việt Nam. Trong bối cảnh CNXH thế giới lâm vào khủng hoảng và đổ vỡ ở nhiều nước, nước Việt Nam XHCN vẫn tiếp tục đứng vững, đổi mới và phát triển. Điều đó chứng tỏ: Thắng lợi của cách mạng nước ta là nhờ có chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh. Công lao của đồng chí Nguyễn Văn Linh trên cương vị Tổng bí thư là ở chỗ Đồng chí đã cùng với Bộ chính trị sớm nhận thức được giá trị này, đã kịp thời đưa vào Nghị quyết Đại hội VII điều khẳng định: *Đảng lấy chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động*. Trong Báo cáo chính trị đọc tại Đại hội VII, đồng chí Nguyễn Văn Linh nói rõ: "Cải mới trong các văn kiện Đại hội lần này là cùng với chủ nghĩa Mác - Lênin, Đảng nêu cao tư tưởng Hồ Chí Minh. Điều đó là tự nhiên, bởi tư tưởng Hồ Chí Minh chính là kết quả sự vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin trong điều kiện của nước ta và trong thực tế tư tưởng Hồ Chí Minh đã trở thành một tài sản tinh thần quý báu của Đảng và của cả dân tộc"⁸.

Nghị quyết đánh dấu bước phát triển mới trong tư duy lý luận của Đảng ta, đáp ứng yêu cầu và nguyện vọng của toàn Đảng, toàn dân.

Đồng chí Nguyễn Văn Linh cũng là một trong những lãnh tụ của Đảng ta sớm đặt vấn đề phải đẩy mạnh nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh. Phát biểu nhân dịp kỷ niệm 35 năm xuất bản Tạp chí *Cộng sản*,

Đồng chí nói: "Trong số những đề tài trọng điểm, tôi muốn nhấn mạnh đề tài viết về Bác Hồ. Cuộc đời và tư tưởng, đạo đức, phong cách của Chủ tịch Hồ Chí Minh là kho tàng vô giá của Đảng ta và nhân dân ta, các thế hệ hôm nay và thế hệ mai sau... khai thác, hệ thống hoá, nghiên cứu nội dung và vận dụng di sản tinh thần phong phú của Bác Hồ vào công cuộc đổi mới đất nước ta hiện nay là một nhiệm vụ hàng đầu của những người làm công tác nghiên cứu lý luận"⁹.

Không chỉ kêu gọi, đồng chí Nguyễn Văn Linh còn dành nhiều tâm huyết nghiên cứu và sớm công bố nhiều bài viết có giá trị, đặt nền móng cho chuyên ngành nghiên cứu về Chủ tịch Hồ Chí Minh. Ngoài những bài đã được đề cập ở trên, đáng chú ý có bài "Mấy suy nghĩ về nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh". Bài viết của Đồng chí đã bước đầu đưa ra 4 vấn đề lớn trong nội dung tư tưởng của Người:

"- Lòng yêu nước, thương dân rất mực nồng nàn và sự sáng tạo trong việc tìm tòi con đường đúng đắn để cứu dân, cứu nước.

- Kết hợp tính nguyên tắc, tính vững chắc của chiến lược với tính linh hoạt, uyển chuyển của sách lược.

- Tính tất yếu của vai trò lãnh đạo của Đảng và việc phải không ngừng xây dựng Đảng ngang tầm với nhiệm vụ lãnh đạo.

- Sự chỉ đạo chiến lược và chiến thuật tài tình của Người trong hai cuộc kháng chiến thần thánh của dân tộc"¹⁰.

Tất cả những điều trình bày trên thể hiện đầy đủ tình cảm kính yêu, lòng ngưỡng mộ sâu sắc của đồng chí Nguyễn Văn Linh đối với lãnh tụ vĩ đại của Đảng và dân tộc trên cả hai mặt nói và làm, sống và viết, lý luận đi đôi với hành động thực tế. Đồng chí Nguyễn Văn Linh thật xứng đáng là "người học trò trung thành và xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh".

1. Tư liệu do bà Ngô Thị Huệ cung cấp

2, 3, 4. Nguyễn Văn Linh: *Vài hồi ức về Bác*, in trong sách *Bác Hồ với miền Nam, miền Nam với Bác Hồ*, NXB TP. Hồ Chí Minh, T1, tr. 27-28, 29-30

5. Báo *Nhân dân*, số ra ngày 19- 11- 1986.

6. Nguyễn Văn Linh, *nhà lãnh đạo kiên định và sáng tạo*, CTQG, H, 2003, tr.616

7, 9. Nguyễn Văn Linh: *Đổi mới để tiến lên*, ST, 2001, T.3, tr.48-56, 186

8. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII*, ST, H, 1991, tr. 127

10. Báo *Nhân dân*, số ra ngày 7 và 8-5-1993.